

Nasz zagadkowy biegus ma czarne nogi, co „połowicznie” rozwiązuje problem, pozwalając wyłączyć z rozważań wszystkie jasnonogie gatunki. Ale i tak pozostaje nadal kilka niełatwych możliwości. Jak zwykle w przypadku biegusów pierwszą rzeczą jest prawidłowe oznaczenie wieku. Pomocny jest czas, w którym zrobiono zdjęcie, bo pozwala na zdanie sobie sprawy w jakim stanie może być dana szata. Ten ptak został sfotografowany w sierpniu. W tym okresie biegusy ze świeżymi, niewytartymi piórami są na pewno ptakami młodymi, bowiem pióra ptaków dorosłych są mocno znoszone, ewentualnie pojawiają się nowe pióra szaty spoczynkowej, przez co upierzenie jest mieszkanką starych i wytartych piór oraz nowych, niewytartych. A u naszego ptaka wszystkie pióra mają świeże i niewytarte końcówki, co wskazuje na pierwszą szatę. To bardzo ważna wskazówka, bowiem będziemy odnosić zauważone cechy do odpowiednich cech różnych gatunków w tym samym wieku. Nasz ptak jest ogólnie rzecz biorąc w typie biegusa malutkiego *Calidris minuta*. Spróbujmy zatem odszukać cechy wskazujące na ten gatunek, ewentualnie do niego niepasujące. Możemy sobie nieco ułatwić zadanie eliminując chociaż część gatunków ewidentnie nie pasujące do naszego. I tak nasz biegus nie jest gatunkiem długoskrzydłym, u których wydłużone lotki 1. rzędu wystają mocno poza ogon i lotki 3. rzędu, jak biegus długoskrzydły *C. bairdii* czy białorzytny *C. fuscicollis*. Nie jest to też biegus zmienny *C. alpina*, który w tej szacie ma plamkowany bok ciała, ani biegus krzywodzioby *C. ferruginea* z brzoskwińową pierśią. I w ten sposób pozostaje grupka jedynie czterech biegusów, o których jednak zwykle się mówi, że „to nie są łatwe gatunki”. Zacznijmy jednak od tego, co widzimy u naszego ptaka. Na głowie widoczna jest wyraźnie zaznaczona czapeczka z równomiernie kreszczkowaniem. Na boku graniczy z białawą, dobrze zaznaczoną brwią. Ważną jej cechą jest to, że jest pojedyncza, a nie rozdzielona na dwie, co jest cechą biegusa malutkiego. Brew od dzioba przechodzi nad okiem i dochodzi do końca pokryw usznych, łącząc się z również jasnym, szarawym karkiem. Za okiem, pod brwią bardzo wyraźnie zaznaczona jest kasztanowata i jednolita plamka uszna. Kantarek wyraźny, łączący dziób z okiem, wokół którego zauważalna jest wąska, biała obrączka oczna. Robi się ciekawie, bowiem biegus malutki ma inaczej ubarwioną głowę, ze słabiej zaznaczoną czapeczką, głównie przez wspomnianą rozdwojoną brew. Ponadto plamka uszna tworzy raczej wąski pasek, jakby przedłużenie kantarka, z kreszczkowaniem na pokrywach usznych zamiast litej plamki. Cechą charakterystyczną „minutki” są dwa

wyraźnie zaznaczone białe 'V' na plecach, wyraźniejsze po bokach grzbietu oraz delikatniejsze wzdłuż brzegów barkówek. U naszego ptaka na plecach zauważalna jest delikatna linia biegnąca wzdłuż boków grzbietu; to rząd czarniawych piór z białymi, ale wąskimi brzegami. Natomiast barkówki zamiast układać się w drugą białą linię tworzą łuseczkowaty wzór białawych zakończeń. To kolejna niezgodność z biegusem malutkim. Podobny wzór na wierzchu ma biegus alaskański *C. maura*. Popatrzmy przy tej okazji na rysunek na barkówkach, głównie dolnych. Na jasnym, szarym tle nasadowej części pióra zaznaczony jest czarniawy pasek stosinowy, który przy końcu rozszerza się i tworzy kształt grotu. I taki wzór ma właśnie biegus alaskański (ale nie malutki, u którego zamiast grotu cała końcówka pióra jest ciemna, tworząc okrągłą plamę). Jednak u biegusa alaskańskiego brew przed okiem jest bardzo szeroka, obejmując niemal całe czoło. Ponadto obrzeżenia barkówek są rdzawe, a nie białe, i wreszcie kształt tych piór jest zaokrąglony, a nie zaokrąglony, jak u naszego ptaka. Podobnie ubarwiony jest również wierzch biegusa rdzawoszyjnego *C. ruficollis*, jednak dolne barkówki nie mają ciemnego rysunku w kształcie grotów, a szerszy i owalny. Również głowa jest znacznie bardziej stonowana, bez wyraźnie wyodrębnionej czapeczki oraz ciemnej, kasztanowatej plamy usznej. Również rysunek na bokach piersi nie odpowiada tym gatunkom; nasz ptak ma mocne i wyraźne kresczkowanie, zamiast delikatnego, rozmytego i na szarym tle. Zauważmy jeszcze koniec skrzydła z bardzo krótką projekcją lotek, znacznie krótszą niż u biegusa malutkiego. Ptak na zdjęciu trzyma dziób zanurzony w wodzie, przez co trudno ocenić jego proporcje. Jednak zauważmy, że jego grubość u nasady jest dwukrotnie większa od nogi, co wskazuje, że jest on wysoki. Taki dziób, głowa z wyraźną czapeczką, pojedynczą równowąską brwią, mocno zaznaczoną trójkątną plamką uszną, brakiem podwójnego 'V' na wierzchu, ciemnym grotem na dolnych barkówkach oraz bardzo krótką projekcją lotek odpowiada młodemu biegusowi tundrowemu *C. pusilla*. Należy tu jednak dodać, iż przeciętnie gatunek ten jest bardziej szary z wierzchu niż nasz ptak na zdjęciu. Istnieją jednak osobniki bardziej kontrastowo ubarwione – podobnie z resztą, jak u wielu innych gatunków – do których należy nasz ptak, u których na grzbiecie oraz pokrywach skrzydłowych występuje brązowy czy rdzawy odcień. Tego biegusa tundrowego sfotografował Z. Kajzer w sierpniu 2009 roku w Kanadzie.

Jan Lontkowski

Jaki to ptak? Zagadka nr 75 – *Mystery bird* 75

